

บทที่ 4

ข้อพิจารณาทางกฎหมายในการกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

4.1 ข้อพิจารณาทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการฟอกเงินที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นประเทศไทยยังมิได้มีกฎหมายที่จะนำมาใช้กับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยตรง เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวมีปัญหาในการพิจารณาหลายๆด้าน และในการพิจารณาถึงเนื้อหาสาระของตัวกฎหมายฟอกเงินนั้น จะต้องคำนึงถึงหลักการต่างๆที่สำคัญคือ

ทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน⁷⁹ เป็นแนวความคิดของนักกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งยังมีแนวความคิดในเรื่องการสมคบกันกระทำการฟอกเงิน โดยใช้ทฤษฎีการสมคบกันที่เรียกว่า Conspiracy Theory และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory)

ทฤษฎีการสมคบเป็นไปตามหลักกฎหมายความผิดพื้นฐานของการสมคบกันกระทำความผิดอาญาที่ว่า สมาชิกในการสมคบกันจะมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกัน Pinkerton Rule ได้วางหลักว่า ผู้ร่วมสมคบกันจะถูกลือว่าร่วมกระทำความผิดสำหรับการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกันอย่างกว้างขวาง การให้ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิดจะทำให้คณะบุคคลกลายเป็นกลุ่ม ทั้งนี้ตามข้อตรรกวิทยาที่ว่า การก่อตั้งมีที่มาจากการตกลง และการตกลงนำไปสู่การสมคบกัน และการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการ

นอกจากนี้ ยังมีแนวความคิดเพิ่มเติมที่ว่า การกระทำความผิดเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันกระทำความผิดต่อสหรัฐ หรือฉ้อฉลสหรัฐ โดยถือว่าสหรัฐเป็นผู้เสียหาย และเพื่อพิสูจน์ความผิดต้องแสดงให้เห็นได้ว่า

⁷⁹ จำแลง กุลเจริญ, "กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน," ดลพาห ปีที่ 41 เล่ม 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 19-21.

(1)บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันหรือตกลงจะกระทำความผิดต่อสหรัฐ หรือฉ้อฉลสหรัฐ และ

(2)อย่างน้อยที่สุดผู้ที่ได้สมคบกันมีการกระทำที่แสดงออกเพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการสมคบกัน

ด้วยเหตุนี้ การสมคบกันต้องมีการตกลงกันที่จะกระทำความผิดโดยการกระทำนั้นต้องมีการแสดงออกมาอันไปสู่การบรรลุข้อตกลง ถ้าหากไม่สามารถฟ้องร้องในความผิดฐานฟอกเงิน ก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิด ตลอดจนการสมคบกันไม่ต้องการการกระทำถึงขั้นสำเร็จ แต่ต้องการการกระทำอันเป็นความผิด⁸⁰

2. ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนนำมาใช้ในคดีการฟอกเงิน เพราะว่าจำเลยซึ่งได้กระทำการฟอกเงินที่ผิดกฎหมายซึ่งมีที่มาจากการค้ายาเสพติด เป็นการกระทำที่ช่วยเหลือและสนับสนุนองค์การอาชญากรรมซึ่งค้ายาเสพติดที่จะแผ่ขยายอิทธิพลและแผนการขององค์กรต่อไป ในกรณีนี้ต้องมีการพิสูจน์ว่า จำเลยให้บริการการฟอกเงินโดยจำเลยรู้ว่าเงินเหล่านี้ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด และจำเลยได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะช่วยให้มีการจำหน่ายหรือครอบครองยาเสพติดต่อไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า จำเลยเป็นผู้สืบทอดอาชญากรรม

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศไทยได้นำมาใช้ประกอบการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งก่อนหน้าที่กฎหมายตัวนี้จะออกมาบังคับใช้ประเทศไทยก็ได้อาศัยกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวิธีการดำเนินการแก่ทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดประเภทต่างๆดังนี้

4.1.1 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543

เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ได้เป็นปัญหาสำคัญในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ให้ทันสมัยมากขึ้น ภายหลังจากที่มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และมีการแก้ไขในปี พ.ศ. 2534 และล่าสุดได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2543 แต่การดำเนินงานเพื่อปราบปรามยาเสพติดก็

⁸⁰ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 60.

ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากวงจรกิจการค้ายาเสพติดกลับขยายเครือข่ายกว้างขึ้น และเป็นภาระยากที่จะนำตัวผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ของกิจการหรือองค์กรการค้ายาเสพติดมาลงโทษ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การปราบปรามผู้ซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปราม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวโดยเฉพาะ อันได้แก่การตรา “พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534” เพื่อใช้บังคับ และ “พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543” ซึ่ง พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ปี พ.ศ. 2534 บางมาตราเท่านั้น โดยสาระสำคัญของหลักเกณฑ์ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว คือ

1. ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง การผลิต การนำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือหรือการพยายามกระทำความผิดต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย (มาตรา 3)

2. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด ในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ความหมายว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซ้ำหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม (มาตรา 3)

3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามผู้กระทำความผิด ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

3.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ทรัพย์สินของผู้ต้องหารายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น (มาตรา 19)

3.2 ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาโดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา หรือรู้อยู่ว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง

กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นด้วย (มาตรา 20)

3.3 ในการตรวจสอบทรัพย์สินนั้น ถ้าหากว่าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่า ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางการกุศลสาธารณะก็ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหาหนี้ (มาตรา 22 วรรคแรก)

3.4 ในการตรวจสอบทรัพย์สินดังกล่าว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ (มาตรา 22 วรรคสอง)

3.5 ลักษณะของทรัพย์สินซึ่งอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการที่จะตรวจสอบเพื่อยึดหรืออายัดดังกล่าว ได้แก่

3.5.1 ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้อง และผลประโยชน์ รวมทั้งดอกผลจากทรัพย์สินนั้น

3.5.2 หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา

3.5.3 ทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปเสีย ในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้นเว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน (มาตรา 22 วรรคห้า)

3.6 การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของคณะกรรมการตั้งที่กล่าวมา ซึ่งได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว (มาตรา 26)

3.7 เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว และทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นโดยจะยื่นไปพร้อมกับฟ้องหรือจะยื่นคำร้องในเวลาใด ๆ ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามียุติกรรมสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา จะยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง (มาตรา 27 วรรคแรก)

3.8 บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลให้ไต่สวนนั้น หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่า

3.8.1 บุคคลนั้นเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

3.8.2 บุคคลนั้นเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ (มาตรา 29 วรรคแรก)

3.9 ในการที่ศาลทำการไต่สวนคำร้องดังกล่าว หากได้ปรากฏหลักฐานว่า จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่ หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา 29 วรรคสอง)

เมื่อได้พิจารณาหลักกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 ดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญไว้ 2 ประการคือ⁸¹

มาตรการแรก เป็นการลงโทษผู้สมคบในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้สามารถนำบุคคลผู้เป็นตัวการในคดียาเสพติด ซึ่งอยู่เบื้องหลังในการจำหน่ายยาเสพติดมาทำการดำเนินคดีและลงโทษตามกฎหมาย

มาตรการที่สอง คือการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อเป็นการตัดทอนความสามารถของผู้เป็นตัวการใหญ่ในคดียาเสพติดมิให้นำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดอีกหรือนำไปใช้เป็นปัจจัยในการขยายขอบเขตของการกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมอื่น ๆ ในอนาคต

ลักษณะวิธีการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นวิธีการซึ่งเริ่มจากการสืบสวนจากแหล่งที่มาของความผิดไปสู่ตัวทรัพย์สิน กล่าวคือต้องมีผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเสียก่อน เช่น ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก เป็นต้น หลังจากนั้นถ้ามีเหตุสงสัยว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงจะมีการตรวจสอบทรัพย์สิน อันนำไปสู่การริบทรัพย์สินในที่สุด ทั้งนี้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายได้แล้ว ก็จะได้รับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นคืนกลับไป

อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายฉบับนี้จะเกี่ยวข้องกับการปราบปรามการฟอกเงินด้วยการให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินไปกี่ครั้งหรือโอนหรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นก็ตาม แต่ก็ยังไม่ถือว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือกฎหมายฟอกเงินอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ

1. พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์จำกัดแต่เฉพาะในการปราบปรามการค้ายาเสพติดเท่านั้น โดยกำหนดให้มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบและยึดหรืออายัดอันนำไปสู่การริบทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หาได้มีบทบัญญัติให้ดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทอื่น ๆ แต่อย่างใดไม่

⁸¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 71.

2. กฎหมายฉบับนี้กำหนดแต่เพียงมาตรการริบทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินโดยการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. จากหลักทั่วไปของกฎหมายอาญานั้น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยจะสามารถรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ก็ต่อเมื่อมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศถึงที่สุดด้วยเหตุนี้ จึงเป็นการยากที่จะนำตัวหรือใช้เวลานานที่จะนำตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมารับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ได้

4.1.2 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535⁸²

เนื่องจากปัจจุบันนี้ การประกอบอาชญากรรมมีการกระทำร่วมกันในลักษณะเป็นเครือข่ายภายในดินแดนของหลายประเทศ อันเป็นผลให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในแต่ละประเทศโดยลำพังไม่อาจทำการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวได้อย่างเด็ดขาดในการป้องกันและปราบปรามเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาตินั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการประกอบอาชญากรรมในลักษณะเครือข่านั้น จึงสมควรให้ความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าว ด้วยการที่กำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือและรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศในเรื่องอาญา ซึ่งได้มีการตรา พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 ส่วนในสาระสำคัญของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ มีดังนี้คือ

1. ลักษณะของความช่วยเหลือ ได้แก่ ความช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี ริบทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นๆซึ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา (มาตรา 4)

2. การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1 ประเทศไทยอาจให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศผู้ร้องขอได้ แม้ว่าไม่มีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาระหว่างกัน แต่ประเทศผู้ร้องขอ ต้องแสดงว่าจะให้ความช่วยเหลือในทำนองเดียวกันเมื่อประเทศไทยร้องขอ

⁸² เรื่องเดียวกัน, หน้า 73.

2.2 การกระทำซึ่งเป็นมูลกรณีของความช่วยเหลือนั้นเป็นความผิดที่มีโทษฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมายไทย เว้นแต่เป็นกรณีในประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอมีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาต่อกัน และข้อความในสนธิสัญญาระบุไว้เป็นอย่างอื่น

2.3 ประเทศไทยอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือหากคำร้องนั้นกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคงหรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทย หรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดทางการเมือง

2.4 การให้ความช่วยเหลือต้องไม่เกี่ยวเนื่องกับความผิดทางทหาร (มาตรา 9)

3. ในกรณีได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ดำเนินการจับหรือยึดทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นอยู่ในเขตอำนาจ เพื่อขอให้ศาลพิพากษาจับหรือมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินนั้น (มาตรา 32 วรรคแรก)

4. ศาลไทยจะพิพากษาให้จับทรัพย์สินตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลต่างประเทศให้จับทรัพย์สินนั้น และทรัพย์สินนั้นอาจถูกยึดได้ตามกฎหมายไทย (มาตรา 33วรรคแรก)

5. ในกรณีที่ศาลต่างประเทศมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินก่อนมีคำพิพากษาหรือมีคำพิพากษาให้จับทรัพย์สินแล้ว แต่คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดและทรัพย์สินนั้นอาจถูกยึดได้ตามกฎหมายไทย ถ้าศาลไทยเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินนั้นก็ได้ (มาตรา 33 วรรคสอง)

6. ในการจับหรือยึดทรัพย์สินดังกล่าวนี้ ให้ศาลไทยพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ แม้ว่าการกระทำผิดอันเป็นเหตุให้มีการจับหรือยึดทรัพย์สินนั้นจะมีได้เกิดขึ้นในประเทศไทยก็ตาม (มาตรา 33 วรรคสาม)

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าไม่ได้บัญญัติมาตรการปราบปรามการฟอกเงินไว้โดยตรง แต่ผลของการให้ความช่วยเหลือในการจับหรือยึดทรัพย์สินแก่ต่างประเทศที่ร้องขอความร่วมมือในเรื่องอาญานั้น ย่อมถือว่าเป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการฟอกเงินโดยทางอ้อม กล่าวคือเหล่าอาชญากรผู้ได้รับทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดในต่างประเทศ และอาศัยประเทศไทยเป็นแหล่งในการ

พอกเงิน ซึ่งนำทรัพย์สินดังกล่าวเข้ามาเปลี่ยนสภาพและถือครองทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพหรือผ่านการพอกแล้วในประเทศไทย เมื่อมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศถึงที่สุด ให้รับทรัพย์สินของบุคคลนั้นซึ่งอยู่ในประเทศไทย หากมีคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ดำเนินการริบทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ศาลไทยอาจมีคำพิพากษาริบหรือยึดทรัพย์สินนั้นได้

4.1.3 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

การคอร์รัปชันหรือทุจริตในวงราชการเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมของทุกประเทศเป็นอย่างมากเช่นเดียวกับปัญหายาเสพติด ดังนั้น ในแต่ละประเทศจึงต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อยับยั้งไม่ให้ข้าราชการจะทำการทุจริตและเพื่อทำการปราบปรามเหล่าข้าราชการที่ทุจริตอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่เหล่าประชาชนและประเทศชาติ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งประสบปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างมาก จนได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2530 โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 ในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากกำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อทำการสอบสวนการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดมาตรการลักษณะใหม่ อันเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดที่ข้าราชการได้มาจากการทุจริตหรือประพฤติมิชอบด้วย ซึ่งมีหลักการคล้ายคลึงกับการดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ตั้งที่ได้กล่าวมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2530 โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 และได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ขึ้นใช้บังคับแทนซึ่งหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับมาตรการสำหรับดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของการทุจริตต่อหน้าที่ หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา 4)

2. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 32)

กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตาม มาตรา 39 มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งทุกสามปีที่อยู่ในตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

3. ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา 43) เช่น ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา 66 หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติตามมาตรา 77 หรือกระทำความผิดตามมาตรา 88

4. ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเบื้องต้นก่อนว่า พฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับไว้พิจารณาหรือไม่ (มาตรา 75)

ในกรณีที่เรื่องที่ถูกกล่าวหาเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 75 หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป (มาตรา 77)

5. ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามมาตรา 80 ต่อไปเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

แม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการนี้ จะมีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้มาจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง อันถือว่าเป็นการดำเนินการแก่ทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดก็ตาม แต่หลักการดังกล่าว เป็นเพียงส่วนหนึ่งของมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น เนื่องจากเป็นการริบทรัพย์สินโดยมีวิธีการดำเนินการจากแหล่งของการกระทำความผิด

ซึ่งต้องมีพฤติการณ์หรือการร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดผู้หนึ่งร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติเสียก่อน จึงจะสามารถทำการสืบสวนสอบสวนในตัวทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ ดังเช่น หลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดั่งที่กล่าวมาแล้ว

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ตามกฎหมายฉบับนี้แล้ว จะเห็นได้ว่ายังมีช่องโหว่หลายประการ คือ⁸³

1.กฎหมายฉบับนี้ดำเนินการได้เฉพาะแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ร่ำรวยผิดปกติเท่านั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำความผิดนำทรัพย์สินดังกล่าวไปแจกจ่ายให้แก่ผู้อื่นมาตรการทางกฎหมายนั้นไม่สามารถใช้บังคับได้

2.กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะเข้าไปตรวจสอบบุคคล หรือหน่วยงานที่เก็บดูแลพยานหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นๆ

3.กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดกลไกใดๆเกี่ยวกับการติดตามเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการคอร์รัปชันที่นำไปฝากหรือลงทุนในสถาบันการเงิน

4.1.4 ประมวลกฎหมายอาญา⁸⁴

นอกจากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยทางอ้อมตามที่บัญญัติไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะของประเทศไทยดังกล่าวมาแล้ว ในประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาทุกลักษณะไว้เช่นเดียวกัน เช่น ฐานฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์สิน กรรโชกทรัพย์สิน และรับของโจร ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่มีผลในการปราบปรามการฟอกเงินโดยทางอ้อมอย่างหนึ่ง

ส่วนสาระสำคัญของหลักเกณฑ์อันเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินดังกล่าวภายใต้ประมวลกฎหมายอาญา มีดังนี้

⁸³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 75.

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 79.

1. ในการริบทรัพย์สินนั้น นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยการกระทำความผิดด้วยเว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด (มาตรา 33 (2))

2. ในกรณีที่ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบ ไม่ทำการส่งทรัพย์สินนั้นภายในเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ให้ศาลมีอำนาจสั่ง ดังนี้

2.1 ให้ยึดทรัพย์สินนั้น หรือ

2.2 ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดใช้ราคา

จนเต็ม (มาตรา 37 (1) , (2))

อย่างไรก็ตาม หลักการภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดตามที่ประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้นี้ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับหลักการของพระราชบัญญัติต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว โดยต้องมีการดำเนินการแก่ผู้ต้องหา หรือผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดใดๆ เสียก่อน จึงจะสามารถก้าวล่วงมาร้องขอต่อศาลหรือให้อำนาจศาลในการสั่งริบทรัพย์สินอันมีที่มาจากกระทำความผิดนั้นๆ

4.1.5 ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 พ.ศ. 2535⁸⁵

เมื่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้ยึด ทำการปฏิวัติยึดอำนาจแล้ว ได้มีการออกประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 พ.ศ. 2535 โดยกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเฉพาะกิจซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการให้ริบทรัพย์สินที่สงสัยว่าจะได้มาโดยทุจริต โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบนักการเมืองที่มีพฤติการณ์ที่จะแสดงว่าร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ทั้งนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงมีหลักการไม่แตกต่างไปจากหลักการในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการดังที่กล่าวมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้มีที่มาจากปัญหาทางการเมือง และได้ประกาศใช้อย่างเร่งรีบ อันทำให้ขาดรายละเอียดสำคัญ รวมทั้งเป็นผลให้ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เป็นธรรมของกฎหมายดังกล่าวจากนัก

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 79.

วิชาการและนักการเมือง โดยต่อมากฎหมายฉบับนี้จึงหมดสภาพบังคับใช้ไปแล้ว หลังจากการสิ้นสุดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

4.1.6 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ประเทศไทยได้ออกกฎหมายฉบับนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 29 ก. ลงวันที่ 21 เมษายน 2542 และจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป โดยที่กฎหมายฉบับนี้ได้นำมาตราการพิเศษมาใช้บังคับกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่อาชญากร เนื่องจากแต่เดิมการฟอกเงินในประเทศไทยไม่มีกฎหมายกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิด จึงควรมีกฎหมายเพื่อสกัดกั้นการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดอีก

สาระสำคัญของ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542⁸⁶

1.กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ที่มีโทษทั้งจำคุกและปรับ

2.องค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงิน คือ

-โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

-กระทำได้ด้วยประการใดๆเพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การใช้สิทธิใดๆซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

3.ได้กำหนดความผิดมูลฐานในการนำกฎหมายนี้มาใช้บังคับอยู่ 7 ฐานความผิด คือ

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ความผิดเกี่ยวกับเพศการค้าหญิงและเด็ก และการค้าประเวณี
- ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน

⁸⁶ เอกสารโครงการสัมมนา “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด”, สำนักงาน ป.ป.ส., วันที่ 7-8 กรกฎาคม 2542, หน้า 23-28.

- ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้อในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอภัยหรือช่องโหว่
- ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร

4. การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ

(1) สถาบันการเงินมีหน้าที่ คือ

(ก) ต้องรู้จักลูกค้าของตนเองโดยการให้ลูกค้านันทักข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและตัวลูกค้า

(ข) ต้องรายงานการทำธุรกรรม 3 ประเภทดังต่อไปนี้ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ส.ป.ง.)

(1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ

(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(ค) ต้องเผยแพร่ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ของตน ลูกค้าและประชาชนทั่วไปทราบถึงแนวทางการปฏิบัติในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน

(2) สำนักงานที่ดินมีหน้าที่คือ ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีด้วยใน 3 ประเภทนี้ต่อ ส.ป.ง.

(ก) เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ข) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม

(ค) เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(3)บุคคลผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อ ส.ป.ง.

(4)คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน(ป.ป.ง.)มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก)เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี

(ข)พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(ค)วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ

(ง)ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(จ)ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตาม พ.ร.บ นี้

(ฉ)ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บหรือกฎหมายอื่น

(5)คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก)ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ
ความผิด

(ข) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนด

(ค)ดำเนินการเพื่อให้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำผิดตก
เป็นของแผ่นดิน

(ง) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตาม พ.ร.บ นี้ต่อ

คณะกรรมการ

(จ) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(6)กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่
ดังนี้

(ก) หนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ
องค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจแล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้

ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานใดๆมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(ข) หนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชีหรือหลักฐานใดๆมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(ค) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(7)สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ส.ป.ง.) มีหน้าที่

(ก)ดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรการอื่น

(ข)รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ และแจ้งตอบการรับรายงาน

(ค)เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษาและวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

(ง)เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

(จ)จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษาศึกษาและฝึกอบรมในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินการตาม พ.ร.บ. นี้หรือช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(ฉ)ปฏิบัติการอื่นตาม พ.ร.บ. นี้หรือตามกฎหมายอื่น

(8) สำนักงานอัยการสูงสุด โดยอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

(9)ศาลโดยศาลแพ่งพิจารณาและมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามคำร้องขอของอัยการ

5.มาตรการริบทรัพย์สิน

นำหลักการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture) ซึ่งอาศัยหลัก In Rem มาใช้บังคับโดยถือว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแม้ว่าจะได้ผ่านกระบวนการฟอกมาก็ครั้งก็ตาม ซึ่งภาระการพิสูจน์นั้นตกอยู่กับเจ้า

ของเงินหรือทรัพย์สินที่อัยการมีคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินเป็นผู้พิสูจน์ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้น ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รัฐเพียงพิสูจน์ให้เข้าหลักเกณฑ์หรือข้อสันนิษฐานที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น จึงเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ (Reverse Burden of Proof) ให้กับฝ่ายจำเลยนั่นเอง

6.มาตรการสมคบ (Conspiracy)

กำหนดให้ผู้ที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้

7.มาตรการพิเศษในการสืบสวนสอบสวน

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีของลูกค้าสถาบันการเงิน เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งอนุญาต

- เข้าถึงบัญชี
- เข้าถึงข้อมูลทางการสื่อสาร (การดักฟัง)
- เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์

8.ขยายเขตอำนาจศาลโดยกำหนดให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรในราชอาณาจักรได้

9.การคุ้มครองทางกฎหมาย

-สถาบันการเงินหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะไม่ต้องรับผิดชอบใดๆทั้งทางแพ่ง อาญาอันเป็นผลมาจากการรายงานโดยสุจริต

-หากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นทรัพย์สินที่อยู่ระหว่างข้อพิพาทหรือจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายอื่นสามารถขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองอย่างใด ๆ ชั่วคราวได้

-ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับประโยชน์สามารถร้องคัดค้านการสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้โดยตนเองมีภาระการพิสูจน์ตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้

10. บทกำหนดโทษ

-กำหนดโทษสองเท่าสำหรับเจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินหรือกรรมการขององค์กรต่างๆตามรัฐธรรมนูญ

-บทกำหนดโทษสามเท่าสำหรับ

1. กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรมทางการเงิน เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่

2. กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

จากที่ได้กล่าวในข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างและลักษณะของกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทยพอสังเขป เราจะพบว่ากฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ในการจัดทำรายงานธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัย (มาตรา 13) ซึ่งการรายงานธุรกรรมดังกล่าวได้รวมถึงการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 13 (1)) ทางหนึ่งและผู้ฟอกเงินสามารถทำได้เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานดังกล่าวก็คือ การทำธุรกรรมที่มีจำนวนเงินสดน้อยกว่าที่กำหนดเอาไว้ในกฎกระทรวง นอกจากนี้มาตรการที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกประการหนึ่งก็คือ การให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ของสถาบันการเงินได้ (มาตรา 46) ซึ่งมาตรการนี้สามารถใช้ในการแก้ปัญหาการทำธุรกรรมทางการเงินที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในอนาคตอันใกล้นี้ได้ เช่น การให้บริการของธนาคารผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) แต่แม้ว่าทางเจ้าหน้าที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ แต่ก็เป็นไปได้ยากที่จะตรวจสอบว่าผู้ที่ใช้บริการดังกล่าวเป็น

ใครกันแน่ เพราะในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกอย่างสามารถเป็นไปได้เสมอภายใต้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดังกล่าว เนื่องจากผู้ใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง ดังนั้นจึงสามารถอาศัยข้อดีดังกล่าวในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้โดยง่าย

4.2 ข้อพิจารณาในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4.2.1 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายเทคโนโลยี

ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยโดยตรง จะพบว่าระบบสังคมได้มีพัฒนาการจาก สังคมเกษตรกรรม ไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม และเข้าสู่สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศในที่สุด ซึ่งเป็นสภาพสังคมที่เชื่อมโยงติดต่อกันได้ทั่วโลกอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของสังคมแบบไร้พรมแดน (Cyberspace) คือความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้ทำให้สังคมทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้โดยผ่านทางเทคโนโลยีดังกล่าว เช่น การสื่อสารผ่านดาวเทียม การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความสำคัญกับประเทศไทยอย่างมากในขณะนี้ก็คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ประโยชน์ของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เห็นเด่นชัดก็คือ สามารถเชื่อมโยงโลกเข้าไว้ด้วยกัน ย่อโลกให้เล็กลงได้ด้วยการติดต่อสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีที่มีความเร็วสูงในการส่งและรับข้อมูลผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวของระบบอินเทอร์เน็ตได้อธิบายไว้ในบทที่ 2 แล้ว สืบเนื่องมาจากความรวดเร็วในการรับและส่งข้อมูล จึงได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวไปสู่รูปแบบใหม่ๆ เช่น การพัฒนาระบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การค้าขายผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (E-Commerce) ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

จะพบว่าเราได้มีการนำเอาประโยชน์ของระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการโอนเงินโดยตรง ผ่านทางการค้าขายผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อันมีลักษณะเป็นการโอนเงินในระดับระหว่างประเทศ และภายในประเทศด้วย ซึ่งลักษณะของการโอนเงินโดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยที่มีอยู่

ในปัจจุบันมีด้วยกัน 2 ลักษณะคือ⁸⁷ การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มธนาคารหรือสถาบันการเงิน (Wholesale Electronic Fund Transfer) และการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยหรือระดับลูกค้า (Retail Electronic Fund Transfer) ซึ่งระบบการชำระเงินหรือระบบการโอนเงินของประเทศไทย ได้มีกฎหมายที่นำมาใช้ในการควบคุม ดูแลการโอนเงินทั้งระดับภายในและภายนอกประเทศดังนี้ คือ

1. กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการโอนเงินภายในประเทศ

1.1 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

-เป็นกฎหมายที่ควบคุมการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ยังได้ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการออกระเบียบการธนาคารพาณิชย์ขึ้นใช้บังคับ เพื่อนำเอาไปใช้ในการควบคุมเรื่องของการโอนเงินภายในประเทศได้ เช่น หลักเกณฑ์การให้บริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามหนังสือ ธปท. งค.(ว) 1230/2537 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2537 ที่ออกมาควบคุมเรื่องการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศแต่ไม่ได้เข้าไปควบคุมเรื่องการจำกัดวงเงินที่จะทำการโอนเป็นที่เพียงข้อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการการโอนเงินในลักษณะดังกล่าวต้องทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดนี้เท่านั้น และยังเน้นในเรื่องของความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์หากเกิดความเสียหายจากการโอนเงินอีกด้วย

1.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

-เป็นกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอีกด้วย ซึ่งหากมีการโอนเงินภายในประเทศในลักษณะที่ควรสงสัย สถาบันการเงินก็ต้องรายงานการทำธุรกรรมดังกล่าวไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมาตรการดังกล่าวนับว่าเป็นกฎหมายใหม่ที่ออกมาควบคุม และดูแลในเรื่องของการโอนเงินภายในประเทศได้เช่นกัน

2. กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการโอนเงินระหว่างประเทศ

2.1 พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ. 2485⁸⁸

-เป็นกฎหมายแม่บทที่ใช้ในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยได้กำหนดรายละเอียดและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกเงินบาทและเงินตราต่าง

⁸⁷ สังเกต ภูกฤษณา, “ความรับผิดชอบของธนาคารเกี่ยวกับการโอนเงินโดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์”, หน้า 20-26.

⁸⁸ ธนาคารแห่งประเทศไทย, “ระเบียบการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา”, http://www.bot.or.th/bothomepage/...ms/ExchangeControl/RULES-11_t.ht (6 July 2000).

ประเทศ โดยในส่วนของ การนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยไม่มีข้อจำกัด แต่เมื่อนำเข้ามาแล้วต้องขายฝากเงินตราต่างประเทศนั้นกับธนาคารรับอนุญาตที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ภายใน 3 เดือน ในส่วนของการฝากธนบัตรเงินตราต่างประเทศจะต้องไม่เกินวันละ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในกรณีเงินบาทไม่มีข้อจำกัดในการนำเงินบาทเข้ามาในประเทศไทย ส่วนการนำเอาเงินบาทติดตัวออกไปยังประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยได้ไม่เกินครั้งละ 50,000 บาท

2.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

-เป็นกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอีกด้วย ซึ่งหากมีการโอนเงินระหว่างประเทศในลักษณะที่ควรสงสัย สถาบันการเงินก็ต้องรายงานการทำธุรกรรมดังกล่าวไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมาตรการดังกล่าวนี้ว่าเป็นกฎหมายใหม่ที่ออกมาควบคุม และดูแลในเรื่องของการโอนเงินระหว่างประเทศได้เช่นกัน

จากที่ได้กล่าวถึงกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้ในการควบคุม ดูแลการโอนเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศดังกล่าวแล้วนั้น ในส่วนนี้จะขอพิจารณาเฉพาะระบบการโอนเงินในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยใช้ระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศโดยระบบสวิฟท์ (SWIFT หรือ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของ Co-operative Company ภายใต้กฎหมายของประเทศเบลเยียม ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของธนาคารทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาเครื่องมือ วิธีการและการดำเนินการรับส่งและแลกเปลี่ยนข้อความทางการเงินระหว่างธนาคารสมาชิก ปัจจุบันระบบ SWIFT เป็นระบบการโอนเงินระหว่างธนาคารสมาชิกทั่วโลก ธนาคารที่จะใช้บริการดังกล่าวได้ จะต้องเป็นสมาชิกของ SWIFT และในการทำการรายการแต่ละประเภทนั้น จะต้องมีการใช้รหัส (Authenticator Key) กำกับไปด้วย ซึ่งรหัสนี้ธนาคารสมาชิกทุกธนาคารจะต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน เพื่อใช้ในการถอดรหัสรายการที่จัดส่งระหว่างกัน การทำการรายการผ่าน SWIFT นี้ เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีผลต่อยอดคงเหลือในบัญชีระหว่างธนาคารสมาชิกทันที

การส่งคำสั่งผ่านเครือข่าย SWIFT นั้นจะต้องใช้รูปแบบมาตรฐานตามมาตรฐานโลก (ISO) ทั้งด้านการกำหนด field ต่างๆและถ้อยคำที่ใช้ในคำสั่งแต่ละประเภท นอกจากนี้ SWIFT ยังมีบริการให้สมาชิกสามารถส่งข้อมูลในลักษณะ field transfer ระหว่างกันได้ด้วย สำหรับรูปแบบของข้อมูลหรือคำสั่งทางการเงินที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนั้น SWIFT เรียกว่า Message Type (MT) ข้อความที่ใช้ในระบบ SWIFT จะถูกกำหนดไว้เป็นมาตรฐานโดยผู้ใช้

งานสามารถกำหนดรูปแบบข้อความของตนเองได้ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการโอนโดยผู้ใช้งานเป็นผู้กำหนดรูปแบบข้อความเองหรือเป็นข่าวสารทั่วไปในรูปแบบของ Text ระบบ SWIFT ประกอบด้วยศูนย์ Regional Switching Center 5 ศูนย์ คือ เบลเยียม, เนเธอร์แลนด์, สหรัฐอเมริกา, ลักเซมเบิร์ก และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ศูนย์เหล่านี้จะเชื่อมเข้าด้วยกันและมีสำรองระบบคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเดียวกัน เพื่อให้สามารถทำงานแทนได้อย่างอัตโนมัติ ศูนย์เหล่านี้จะเชื่อมกับ Region Center ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศต่างๆผ่านสายสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication Lines) ข้อมูลที่จะผ่านสายการสื่อสารนี้จะถูกดัดแปลงการเข้ารหัส (Encrypted) เพื่อรักษาความปลอดภัยทุกครั้ง

จากการนำเอาความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงิน หรือการค้าขายต่างๆที่ดี นำมาซึ่งปัญหาที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้บริการจากเทคโนโลยีดังกล่าว ปัญหาทางด้านการนำเอากฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันของไทยไปปรับใช้ ซึ่งปัญหาต่างๆเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบโดยตรงต่อสภาพสังคม และระบบเศรษฐกิจของไทยโดยรวม นอกจากนี้ปัญหาหนึ่งที่สำคัญก็คือ การที่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว อาศัยช่องโหว่บางประการของกฎหมาย ประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่น้อยคนจะเข้าใจได้ ไปใช้ในการกระทำความผิดมากมาย เช่นในตัวอย่างของการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ (Computer Network Break) ซึ่งเป็นการเข้าไปจารกรรมข้อมูลที่สำคัญของสถาบันการเงิน แล้วนำเอาข้อมูลดังกล่าวไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และปัญหาที่น่าสนใจมากในขณะนี้ก็คือ การอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปใช้ในการฟอกเงินซึ่งยากในการติดตามที่ไปที่มาของเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้เป็นอย่างดี จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต จึงได้มีการเตรียมร่างกฎหมายเพื่อรองรับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าว โดยได้มอบหมายให้ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือ เนคเทค (NECTEC) เป็นผู้จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 6 ฉบับดังนี้ คือ⁸⁹

- 1.กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- 2.กฎหมายลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Signature Law)
- 3.กฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Funds Transfer Law)

⁸⁹ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, “กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์,” เอกสารในการสัมมนาเรื่อง กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce Laws) นวัตกรรมทางกฎหมายที่จำเป็นและเร่งด่วนแห่งสังคมไทย หอประชุมมหิศร อาคารไทยพาณิชย์ ปาร์ค พลาซ่า 6-7 พฤษภาคม 2542.

- 4.กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Law)
- 5.กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Computer Crime Law)
- 6.กฎหมายลำดับรองรัฐธรรมนูญมาตรา 78 หรือกฎหมายการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศที่ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน (Universal Access Law)

ซึ่งในเบื้องต้นนี้เนคเทคได้จัดทำตัวร่างกฎหมายเสร็จแล้วจำนวน 2 ฉบับคือ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และร่างพระราชบัญญัติลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติผ่านร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวแล้วและอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา⁹⁰ ซึ่งกฎหมายที่เหลืออีก 4 ฉบับอยู่ในช่วงดำเนินการของเนคเทค

จากการดำเนินการร่างกฎหมายทั้ง 6 ฉบับดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการออกกฎหมายมารองรับเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว รวมทั้งการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เพื่อป้องกันการกระทำความผิดโดยอาศัยความก้าวหน้าของคอมพิวเตอร์อีกด้วย ซึ่งนับเป็นความก้าวหน้าทางด้านกฎหมายในมิติใหม่อีกด้วย

จะเห็นได้ว่าหากกฎหมายทั้ง 6 ฉบับออกมาใช้บังคับจริง ก็จะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเงินทั้งในระดับภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศได้ เนื่องจากกฎหมายทั้ง 6 ฉบับ ครอบคลุมถึงเรื่องการโอนเงินทั้งในระดับภายในประเทศและในระดับระหว่างประเทศ อันเป็นการสร้างหลักเกณฑ์ใหม่ที่จะนำมาใช้กับการโอนเงินในระดับระหว่างประเทศ นอกเหนือจากระบบ SWIFT ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

แต่อย่างไรก็ดีในแง่ของความเป็นจริงแล้ว ไม่มีกฎหมายใดที่จะสามารถตามความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้ทัน เพราะขั้นตอนต่างๆในการออกกฎหมายนั้นมีหลายขั้นตอน กว่าที่จะออกมาเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้ กว่ากฎหมายแต่ละฉบับจะออกมาเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวก็พัฒนาก้าวหน้าต่อไปอีกขั้นหนึ่งซึ่งกฎหมายที่ออกมาใหม่ก็ยังคงตามไม่ทันอยู่นั่นเอง ทางแก้หนึ่งก็คือ การหามาตรการเฉพาะมาใช้กับการควบคุม ตรวจสอบ เทคโนโลยีดังกล่าว ซึ่งอาจจะมีการทบทวนตัวบทกฎหมาย หรือมาตรการดังกล่าวเพื่อปรับให้มีความทันสมัยขึ้น โดยอาจจะกำหนดระยะเวลาในการปรับปรุงเป็นทุกๆ 2 หรือ 3 ปีก็ได้เพื่อความเหมาะสม

⁹⁰ กรุงเทพฯไอที, “ซ่าแหละ 2 พ.ร.บ. อีคอมเมิร์ซ,” กรุงเทพธุรกิจ (30 มีนาคม 2543) : พิเศษ 1-2.

4.2.2 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย

การฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน เนื่องจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นระบบที่เปิดกว้างอย่างเสรี ไม่มีข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ใดเข้าไปควบคุมการใช้บริการได้เลย คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้อย่างทั่วถึง บริการต่างๆบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีตั้งแต่การค้าขายทางพาณิชย์ การให้บริการทางด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆ ซึ่งการให้บริการในลักษณะดังกล่าว ไม่มีกำหนดเวลาเปิด-ปิด การให้บริการ จากลักษณะเด่นในข้อนี้เองแสดงให้เห็นว่าในโลกของอินเทอร์เน็ต คือ โลกที่ไร้พรมแดนโดยมีเครือข่ายของระบบดังกล่าวแพร่หลายไปทั่วโลก

จากลักษณะเครือข่ายที่แพร่หลายดังกล่าว เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปใช้ในการฟอกเงิน ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายขึ้นคือ หากเป็นความผิดที่มีลักษณะเกี่ยวพันระหว่าง 2 ประเทศขึ้นไป เช่น นาย ก เป็นคนไทยได้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ประเทศไทย ได้เข้าใช้บริการในเว็บไซต์ (web-site) ของธนาคารสวิสเซอร์แลนด์ และได้ทำการซื้อเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-money หรือ Digital Money) จากธนาคารดังกล่าว แล้วนำเอาเงินจำนวนนั้นไปใช้ออ้อณุมณ์ผ่านทางเว็บไซต์ที่มีการให้บริการค้าขายอ้อณุมณ์ของประเทศอังกฤษ ซึ่งเงินจำนวนดังกล่าวของนาย ก นั้นเป็นเงินที่ได้มาจากค้ายาเสพติดทั้งสิ้น จากกรณีดังกล่าวจะเห็นว่ากรกระทำของนาย ก เป็นวิธีการฟอกเงินโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดปัญหาที่น่าสนใจว่าในกรณีดังกล่าว ประเทศใดควรมีเขตอำนาจศาล หรือเขตอำนาจในการดำเนินคดีนี้ กล่าวคือความผิดเกิดขึ้นเมื่อใด และที่ประเทศใด นอกจากนี้ประเทศหนึ่งอาจจะบุว่ากรกระทำนั้นเป็นความผิด แต่อีกประเทศหนึ่งอาจไม่มีกฎหมายบัญญัติว่ากรกระทำดังกล่าวเป็นความผิดก็ได้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าเป็นปัญหาในเรื่องของอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ เนื่องจากอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นรัฐ ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ เนื่องจากรัฐต่างๆมีอำนาจอธิปไตยและสามารถใช้อำนาจอธิปไตยภายในรัฐของตนได้ ซึ่งถือเป็นสิทธิเด็ดขาดของรัฐในการออกกฎหมายขึ้นบังคับใช้ภายในรัฐของตน อำนาจในการจัดการระเบียบบริหารองค์กรต่างๆของรัฐเพื่อความคงอยู่ของรัฐ และรัฐสามารถที่จะแสดงถึงอำนาจเหล่านี้ของตนในดินแดนของรัฐอื่นหรือในองค์กรระหว่างประเทศได้ โดยที่รัฐอื่นไม่มีอาจจะละเมิด หรือขัดขวางการใช้สิทธิดังกล่าวได้

หลักกฎหมายระหว่างประเทศ ได้มีการแบ่งอำนาจของรัฐที่เกี่ยวกับกฎหมาย
ดังนี้

1. อำนาจในการบัญญัติกฎหมาย (Jurisdiction to Prescribe)
2. อำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย (Jurisdiction to Enforce)
3. อำนาจในการดำเนินคดี (Jurisdiction to Adjudicate)

จากหลักอธิปไตยดังกล่าวจะเห็นว่ารัฐมีอำนาจในการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายเหนืออาณาเขต (territory) และเหนือคนชาติ (nationals) ของตนคือ รัฐมีความชอบธรรมที่จะออกกฎหมายบังคับแก่การกระทำใด ๆ ที่เกิดขึ้นในดินแดนของรัฐนั้น ๆ และเมื่อมีผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายของรัฐนั้น ย่อมสามารถบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้ฝ่าฝืนได้ เช่น จับกุมและฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคคลนั้นตามกฎหมายภายในของตนได้

จากลักษณะของเครือข่ายที่ไร้พรมแดนของอินเทอร์เน็ต ประกอบกับหลักเรื่องอำนาจอธิปไตยของรัฐ แสดงให้เห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งเนื่องจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป ดังนั้นเพื่อลดปัญหาเรื่องอำนาจอธิปไตยของแต่ละรัฐ จึงควรที่จะให้มีการจัดทำความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้ป้องกันการกระทำความผิดดังกล่าว โดยอาจจะมีการจัดทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือทางด้านปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ โดยความร่วมมือดังกล่าวจะต้องมีหลักการที่ครอบคลุมและทันสมัย และมีเทคโนโลยีติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศที่ทันสมัยด้วยเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันต่อไป

4.2.3 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหน่วยงานและเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

สังคมโลกในปัจจุบันเป็นสังคมของการสื่อสารโทรคมนาคม เครือข่ายต่างๆของระบบคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น ATM การโอนเงิน อิเล็กทรอนิกส์ หรืออิเล็กทรอนิกส์แบงก์กิ้ง (Electronic Banking) ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวมีแนวโน้มสูงที่อาชญากรจะนำมาใช้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของการฟอกเงิน จากลักษณะดังกล่าวของการฟอกเงินที่ทำโดยอาศัยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด (Computer Related

Crimes) เนื่องจากอาศัยคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการกระทำความผิด สาเหตุที่ทำให้มีการนำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นเนื่องจาก⁹¹

- 1.บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ได้ง่ายขึ้น
- 2.เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มีราคาต่ำลง
- 3.เทคโนโลยีที่มีสมรรถนะสูงขึ้นสามารถนำมาใช้ได้ง่ายขึ้น
- 4.คุณค่าและราคาของทรัพย์สินทางปัญญาได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว บุคคลไม่ว่าจะในฐานะส่วนตัวหรือ/และองค์กรธุรกิจอันเป็นนิติบุคคล สามารถเข้าสู่ระบบเครือข่ายสารสนเทศได้โดยง่าย และมีจำนวนเครื่องเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ
- 5.มีบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ
- 6.สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง
- 7.การใช้คอมพิวเตอร์ประกอบอาชญากรรม ตรวจสอบและจับกุมได้ยากกว่า
- 8.มีช่องโหว่ในประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติ

จากแนวโน้มดังกล่าว เป็นที่น่าสนใจว่ามีความเป็นไปได้เพียงใดที่จะเข้าไปควบคุม มิให้อาชญากรอาศัยเทคโนโลยีต่างๆมาใช้ในการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาในที่นี้ก็คือ ในส่วนของหน่วยงานและเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายนั้นก็คือ ตำรวจ อัยการ ศาล ซึ่งทั้ง 3 หน่วยงานดังกล่าวมีบทบาทที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายโดยจะต้องทำหน้าที่เฉพาะของตน และต้องประสานงาน และร่วมมือกันในระดับระหว่างหน่วยงานเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้มากขึ้น

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานชั้นต้น ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในลักษณะต่างๆโดยเริ่มต้นจากการแสวงหาพยานหลักฐานที่สำคัญในการดำเนินคดี การสืบสวน สอบสวนคดีต่างๆและการจัดทำสำเนาคำฟ้องเสนอต่ออัยการต่อไป บ่อยครั้งที่มักจะพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีปัญหาดิตขัดขวางประการ ในอันที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างเช่นในกรณีของคดีที่เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการกระทำความผิด ซึ่งมีปัญหาในการเก็บรวบรวมหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ และมักจะพบอยู่บ่อยครั้งว่าไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เนื่องจากมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอในการดำเนินคดี

⁹¹ ญาณพล ยั่งยืน, “อาชญากรรมคอมพิวเตอร์,” เอกสารสัมมนาเรื่อง กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ณ หอประชุมมหิศร อาคารไทยพาณิชย์ ปาร์ค พลาซ่า กรุงเทพฯ 6-7 พฤษภาคม 2542, หน้า 9-10.

นอกจากนี้ในส่วนของพนักงานอัยการและศาล ก็อาจจะไม่มีความรู้และความเข้าใจเพียงพอในลักษณะของการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เช่น การฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการอาศัยเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยสูงมาก เข้ามาใช้ในการกระทำความผิด ทำให้ผู้ที่ไม่เข้าใจในระบบการทำงานหรือขั้นตอนต่างๆของเทคโนโลยีดังกล่าว โดยเฉพาะความซับซ้อนของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเกิดความสับสนในการดำเนินคดีได้ ซึ่งวิธีการในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นก็มีดังข้อเสนอ ดังต่อไปนี้คือ⁹²

1. ต้องมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีความสามารถและมีประสิทธิภาพในการที่จะระบุที่ตั้งและกำหนดหลักฐานที่มีความจำเป็นต้องใช้ในทางคดี ยึดและนำส่งหลักฐานทางคดี เก็บรักษาหลักฐานทางคดี

2. ต้องมีพนักงานสอบสวนที่ได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถ และมีความถนัดในกระบวนการสอบสวนอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์รวมทั้งอาชญากรรมที่นำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และการวิเคราะห์เครือข่ายคอมพิวเตอร์

3. ต้องมีการนำความรู้ในอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ รวมทั้งอาชญากรรมที่นำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด มาปรับให้เข้ากับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางการสืบสวนหาข่าว

4. จัดตั้งและพัฒนาหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยเฉพาะ ในการรองรับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ คดีใหญ่ๆ คดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อันสลับซับซ้อน รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่คอยตรวจตราเฝ้ามอง เว็บไซต์ต่างๆในอินเทอร์เน็ต ที่อาจใช้กระทำความผิดได้

5. มีการจัดตั้งและพัฒนาขีดความสามารถ ในการตรวจพิสูจน์ทางคอมพิวเตอร์ (Computer Forensics) เป็นส่วนหนึ่งของการพิสูจน์พยานหลักฐาน

6. มีการจัดตั้งและพัฒนาแนวความคิด ในการป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์รวมทั้งอาชญากรรมที่นำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และสร้างระบบรักษาความปลอดภัยในองค์กร

7. เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและสอบสวนจะต้องยอมรับความเป็นจริงที่ว่า อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์รวมทั้งอาชญากรรมที่นำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทุกวันในชีวิตประจำวัน และการที่จะตอบสนองรองรับกับปัญหานี้ได้อย่างแท้จริง จำเป็นจะต้องมีการจัดตั้งเป็นองค์กร หรือหน่วยงานขึ้นโดยเฉพาะ

8. ผู้ที่มีหน้าที่ในการฝึกอบรมและกำหนดนโยบาย เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความตระหนักว่า คอมพิวเตอร์สามารถใช้ในการประกอบอาชญากรรมได้หลายรูปแบบ

⁹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 15-16.

9.เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้มีหน้าที่ในการสอบสวนสืบสวน ในระดับต่างๆควรมีความตระหนักถึงและมองหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ในลักษณะเช่นเดียวกับการแสวงหาหลักฐานเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนในคดีอาชญากรรมแบบดั้งเดิม

10.บทความการวิจัยและการฝึกอบรมในงานตำรวจ ควรที่จะมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ และความเป็นไปได้ที่จะนำเอาเทคโนโลยีนั้นๆมาใช้ในการก่ออาชญากรรม

11.ผู้ชำนาญเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และผู้บริหาร ควรจะปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนในการที่จะเปิดรับความรู้ความเข้าใจในอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีด้านต่างๆในการเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องจริงจัง และเพิ่มขีดความสามารถของตนเองในการนำอุปกรณ์เครื่องมือหรือ Software ที่ทันสมัย มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

12.ผู้ชำนาญเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในส่วนของตำรวจ ควรที่จะมีความสัมพันธ์ติดต่อกันโดยใกล้ชิดกันเพื่อที่จะสามารถนำความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั้นมาปรับใช้ถ่ายทอดให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปฏิบัติต่างๆ

13.มีการฝึกอบรมความรู้ เกี่ยวกับความสามารถ และประสิทธิภาพของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ที่เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลและการเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศ

14.มีความรู้ในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสร้างโปรแกรมระดับพื้นฐาน

15.มีความรู้ในธรรมชาติ รูปแบบ และวิสัยทัศน์ของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์

16.มีความรู้ในคดีอาญาและกระบวนการทางอาญา ที่อาจนำมาปรับใช้กับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้

17.มีความสามารถในการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรม ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ เช่นสามารถวิเคราะห์การเชื่อมโยงของระบบโครงข่ายคอมพิวเตอร์ ตรวจ ค้น ยึด และเก็บรักษา หลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์รวมทั้งอาชญากรรมที่นำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด

นอกจากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องอาศัยความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ เพื่อที่จะดำเนินคดีกับผู้พอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ โดยผ่านทางองค์กรตำรวจสากล (International Criminal Police Organization หรือ Interpol) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ พ.ศ. 2494 โดย Interpol เป็นกลไกหรือตัวกลางในการปฏิบัติหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดทางอาญา เพื่อให้การดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดทางอาญาธรรมชาติหรือความผิดทางอาญาระหว่างประเทศดำเนินไปด้วยความมีประสิทธิภาพ โดยการขอความร่วมมือกับทาง Interpol เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการกระทำความผิดของ

คนร้าย และช่วยในการสืบสวนติดตามจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้อาจจะประสานงานกับทางเจ้าหน้าที่ประจำสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศต่างๆที่ประจำอยู่ในประเทศไทยก็ได้

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ทางหนึ่งที่ยากจะเสนอแนะในที่นี้ก็คือ ควรจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อมาทำหน้าที่ในการดูแลปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์รวมทั้งอาชญากรรมที่นำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดขึ้นโดยเฉพาะโดยจะต้องมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และมีความรู้ทางด้านกฎหมายประกอบกันเพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในการกระทำความผิด เพื่อส่งต่อไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินคดีต่อไป

ในส่วนของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) รวมถึงประชาชนควรให้ความร่วมมือในการควบคุมดูแล การกระทำความผิดโดยอาศัยคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะในส่วนของการโอนเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายที่มีอยู่ทั่วโลกในลักษณะที่เป็นเสรี ยากแก่การตรวจสอบและควบคุม หากอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชนประกอบกัน ก็จะทำให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2.4 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติ

ปัญหาในเรื่องของการโอนเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นถือว่าเป็นการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด (Computer Related Crimes) เนื่องจากมีการอาศัยระบบและเครื่องคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการกระทำความผิดในเรื่องของการโอนเงินด้วย อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการโอนเงินขึ้นมาใช้บังคับแล้ว ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งก็สามารถนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ดีก็ยังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่บางประการ เนื่องจากกฎหมายป้องกันฉบับดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการโอนเงินโดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้าไว้ด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดคดีดังกล่าวขึ้นจริงจึงเป็นปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐาน สืบสวน สอบสวน ดำเนินคดี การพิจารณาตัดสินคดี รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามเป็นอย่างมาก เนื่องจากช่องโหว่ของกฎหมายดังกล่าวนั่นเอง ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาในเรื่องของกฎหมายสารบัญญัติทางหนึ่งก็คือ การปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่กับลักษณะความผิดใหม่ที่เกิดขึ้นโดยวิธีการนำเอากฎหมายอาญามาปรับใช้กับการกระทำความผิดดังกล่าว โดยเฉพาะประเด็นในเรื่องของความผิดฐานที่เกี่ยวกับทรัพย์นั้น ข้อมูลในคอมพิวเตอร์มีสภาพเป็นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาหรือไม่ แต่เนื่องจากกฎหมายอาญาไม่ได้ระบุความหมาย

ของทรัพย์สินเอาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องนำเอาบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้ในการวินิจฉัย (ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ซึ่งใน มาตรา 137 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้นิยามความหมายของคำว่า ทรัพย์สิน ว่าหมายถึง เฉพาะ “วัตถุมีรูปร่าง” เท่านั้น ดังนั้นการพิจารณาถึงคำว่าทรัพย์สินในลักษณะดังกล่าวนั้น ข้อมูลในคอมพิวเตอร์ถือเป็นทรัพย์สินหรือไม่ และการเอาไปซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว เพียงใดจึงจะถือว่าเป็น การเอาไป จากปัญหาดังกล่าวที่นำเสนอข้างต้นเป็นปัญหาที่พบบ่อยเป็นอย่างยิ่งในการนำเอา กฎหมายที่มีอยู่ไปปรับใช้กับความผิดใหม่ๆที่เกิดขึ้นซึ่งมักจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าใด ในการปรับใช้ดังกล่าว

ทางออกหนึ่งที่น่าสนใจคือการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับอาชญากรรม คอมพิวเตอร์รวมถึงการนำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการกระทำความผิดขึ้นมาใช้บังคับโดย เฉพาะ เพื่อจะได้มีกฎหมายเฉพาะที่จะนำไปใช้กับความผิดในลักษณะดังกล่าวได้โดยตรง หรือ อาจจะแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเก่าที่มีอยู่ให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อที่จะได้สามารถดำเนิน คดีกับผู้กระทำความผิดได้มากขึ้นอีกด้วย ซึ่งความเป็นไปได้สำหรับประเทศไทยในตอนนี้มีสูง มาก เนื่องจากรัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ดังกล่าว จึงได้มอบหมายให้ทางศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และ คอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) จัดทำร่างกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นการด่วน ซึ่งคงจะได้เห็นเป็นรูปธรรมในเร็ว ๆ นี้

ประเด็นต่อมาที่จะพิจารณาคือประเด็นทางกฎหมายวิธีสบัญญัติซึ่งเป็น กฎหมายที่บัญญัติถึงขั้นตอน วิธีการ และกระบวนการดำเนินคดีอาญาซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ⁹³

1. เรื่องของปัญหาในวิธีการดำเนินคดี คือ สิ่งที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน ได้แก่ข้อมูลที่อยู่ในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือระบบอินเทอร์เน็ตมีมากมายซึ่งยากแก่การ รวบรวมได้หมด และข้อมูลบางเรื่องยังเกี่ยวโยงกับต่างประเทศ ซึ่งทำให้มีปัญหาในเรื่องของ เขตอำนาจในการดำเนินคดี

⁹³ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, “กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์,” เอกสารสัมมนา เรื่อง กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ณ หอประชุมมหิศร อาคารไทยพาณิชย์ ปาร์ค พลาซ่า กรุงเทพฯ, 6-7 พฤษภาคม 2542.

2.ในการค้น จะมีหมายค้นระบุว่าต้องการค้นเพื่อนำมาดำเนินคดีใด หากมีการค้นข้อมูลจากระบบคอมพิวเตอร์แล้วพบข้อมูลอื่นซึ่งเป็นการกระทำความผิดฐานอื่น ซึ่งไม่เกี่ยวกับความผิดที่มีการออกหมายค้น มีปัญหาว่าจะดำเนินคดีกับข้อมูลที่ได้นำดังกล่าวได้หรือไม่ เนื่องจากเป็นการดำเนินการเกินกว่าที่กำหนดในหมายค้น

3.การยึดข้อมูลที่มีอยู่ในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาเป็นพยานหลักฐาน มีปัญหาในเรื่องของการออกหมายยึด หมายค้น จะต้องสามารถระบุให้ชัดเจนว่าสิ่งที่ต้องการจะค้นหรือยึดคืออะไร อยู่ที่ไหน และมีสิ่งใดบ้าง แต่สิ่งที่ต้องการจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้นบางครั้งไม่อาจจะระบุได้ว่าอยู่ในรูปแบบใด เก็บไว้ที่ใด ใน Hardware หรือ Software ในเครือข่ายใด ทำให้ยุ่งยากในขั้นตอนการออกหมาย และนอกจากนี้หากข้อมูลพยานหลักฐานที่ต้องการเป็นของกลางเพื่อประกอบคดีมีได้อยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal Computer หรือ PC) เพียงเครื่องเดียว แต่ได้ถูกเก็บอยู่ภายในหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์หลัก (Main Frame หรือ Host Computer) ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจยึดและรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นข่าวสารข้อมูลคอมพิวเตอร์ก็จะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และยิ่งไปกว่านั้นหากข่าวสารข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นพยานหลักฐานได้ถูกส่งออกไปทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์หลักที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจตามหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข่าวสารข้อมูลดังกล่าวมาเป็นพยานหลักฐานประกอบคดีได้เพียงใดและการตรวจค้นและยึดพยานหลักฐานที่เป็นข่าวสารข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยผ่านวิธีการ Download ข้อมูลผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศนั้น จะเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของประเทศที่เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งอยู่อันเป็นการกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อีกส่วนหนึ่งด้วย

4.ในส่วนของการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการพิสูจน์ความผิดในอาชญากรรมคอมพิวเตอร์จะเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่การกระทำความผิดเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวพันกับหลายท้องที่ หลายประเทศข้ามอาณาเขตดินแดนของรัฐ นอกจากจะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากอุปสรรคด้านการเดินทางไปทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ระบบการดำเนินการสอบสวน และภาษาที่แตกต่างกัน

5.ในส่วนของผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกธุรกรรมทางคดีในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ และศาลนอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานถึงหลักการ วิธีการ และองค์ประกอบแห่งความผิดประเภทต่างๆแล้ว ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคดีในทุกระดับยังจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงหลักการพื้นฐานของการเชื่อมโยงของระบบ

เครือข่ายและวิธีการทำงานของอินเทอร์เน็ตและหลักการที่คอมพิวเตอร์รับส่งข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาต่างๆที่พบทั้งในกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติ เป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องรีบดำเนินการแก้ไข เนื่องจากมีผลกระทบทั้งกับตัวเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และประชาชนที่เกี่ยวข้อง จึงควรที่จะแก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆที่เกิดขึ้น และจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต เพื่อประสิทธิภาพในการควบคุมและป้องกันการฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4.2.5 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 หมวดที่ 3 ได้มีบทบัญญัติคุ้มครองรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพไม่ได้ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับ มาตรา 35 มาตรา 37 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้กระทำมิได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คือ แม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะมีข้อกำหนดในบางมาตรามีบทบังคับที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนบางอย่าง แต่ก็ยังมีผลเป็นกฎหมายและบังคับใช้ได้ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดความชัดเจนของสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบ และบัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนว่าให้กระทำได้⁹⁴

หากพิจารณาต่อไปถึงความจำเป็นในอนาคตของการที่จะต้องออกกฎหมายมาเพื่อควบคุมการทำธุรกรรมผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น จะพบว่าในเนื้อหาของข้อกำหนดที่จะมาควบคุมการทำธุรกรรมดังกล่าวคงจะต้องกล่าวถึงในเรื่องของวิธีการทำธุรกรรมผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้เป็นวิธีการใหม่ในการฟอกเงิน ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าจะต้องมีบทบัญญัติใดหนึ่งในนั้นที่จะไปกระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในบาง

⁹⁴ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชีย เพลส, 2542), หน้า 43.

ประการซึ่งไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงได้คือนอกจากจะกระทบกระเทือนถึงประเด็นหลักๆ เช่น การจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน การจำกัดสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน การจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือการประกอบอาชีพแล้ว ในที่นี้จะขอพิจารณาในเรื่องของข้อจำกัดในการสื่อสารถึงกันซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่นอกจากจะมีผลกระทบต่อประชาชนในประเทศแล้วยังมีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศอีกด้วยซึ่งในส่วนของผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศนั้น จะได้นำเสนอต่อไปในหัวข้อที่ 4.2.6

ในรัฐธรรมนูญมาตรา 37 ได้บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย” จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในเรื่องนี้นั้น รัฐได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิส่วนบุคคล (Privacy Right) เป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับ เนื่องจากการปกครองในระบบประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการทำอะไรก็ได้ภายใต้ความชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมายติดต่อกัน ต่อมาเมื่อมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารกันก็พัฒนาไปเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ จานดาวเทียม ซึ่งประชาชนสามารถนำเอาเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการติดต่อสื่อสารถึงกันได้โดยสะดวก นอกจากนี้ในมาตรา 37 วรรคสอง ยังได้เน้นย้ำถึงสิทธิดังกล่าวโดยได้บัญญัติเอาไว้ว่า “การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเราจะเห็นว่าความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้นย่อมมีความสำคัญและอยู่เหนือสิทธิของประชาชนเพื่อการควบคุมให้สังคมเป็นระเบียบ และปราศจากอาชญากรรม เมื่อสังคมมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารถึงกันมากขึ้น ก็ย่อมที่จะมีการนำเอาเทคโนโลยีดังกล่าวไปใช้อย่างถูกกฎหมาย และผิดกฎหมายได้เช่นกัน อย่างเช่นในกรณีของการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การค้าขายทางอินเทอร์เน็ต (E-Commerce) วิธีการเหล่านี้เป็นสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นกับสังคมเราไม่นานซึ่งมีความเป็นไปได้สูงในอนาคตว่าวิธีการติดต่อสื่อสารกันในลักษณะดังกล่าวจะแพร่หลายไปทั่วโลก ปัญหาหนึ่งที่ตามมาก็คือการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในการกระทำความผิด อย่างในกรณีของการอาศัยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้าไปใช้ในการฟอกเงิน

จากปัญหาของการฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น หากประเทศไทยจำเป็นต้องออกกฎหมายมาเพื่อควบคุม กำกับ ดูแล การทำธุรกรรมดังกล่าวแล้ว ก็สามารที่จะทำได้โดยไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 37 แต่อย่างใดเนื่องจากกฎหมายที่จะออกมานั้นก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันมิให้มีการฟอกเงินผ่านทางธุรกรรมผ่านทางเครือ

ขายอินเทอร์เน็ต ซึ่งกฎหมายดังกล่าวก็เป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4.2.6 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับข้อตกลงว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันสังคมโลกมีความแตกต่างกับในอดีตอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม สังคม การเมือง และระบบเศรษฐกิจ ทั้งในระดับภายในและภายนอกประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดทำข้อตกลงทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคีขึ้น เพื่อความสะดวกในการติดต่อและค้าขายระหว่างกัน รวมทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้มากขึ้นในระดับระหว่างประเทศด้วย ตัวอย่างของความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศก็เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention : United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic In Narcotic Drugs and Psychotropic Substances) ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน และให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้กฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้มีการวางแนวทางในด้านความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาด้วย เช่น การแสวงหาพยานหลักฐาน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น ซึ่งความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินที่มีลักษณะของการกระทำความผิดแบบข้ามชาติได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการกำหนดหลักการและวิธีการสืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในอนุสัญญาฉบับดังกล่าวด้วย ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับอนุสัญญาฉบับดังกล่าวได้กล่าวไว้โดยละเอียดในบทที่ 3

จากลักษณะของอนุสัญญาดังกล่าวถือเป็นความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์แก่ประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญาฉบับดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาแล้ว ยังมีความร่วมมืออื่นๆที่สำคัญในด้านต่างๆอีกเช่น ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประเด็นสำคัญที่จะนำมาใช้พิจารณาในจุดนี้ก็คือ ประเด็นในเรื่องของความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 6 ลักษณะดังนี้ คือ⁹⁵

⁹⁵ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, สงครามเขตการค้า (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะเนชั่น, 2536), หน้า 11-12.

1.เขตลดพิกัดอัตราภาษีศุลกากร (Preferential Area)

เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะที่ประเทศสมาชิกด้วยกันมีการลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกัน ในลักษณะดังกล่าวระดับภาษีสินค้าประเภทเดียวกันระหว่างประเทศสมาชิก จะถูกกว่าภาษีที่จัดเก็บกับสินค้านำเข้าจากประเทศที่สาม

2.เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)

เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะที่ประเทศสมาชิกจะไม่มี การเก็บภาษีศุลกากรระหว่างกัน ทั้งยังไม่มี การจำกัดโควตานำเข้าสินค้าของประเทศสมาชิก

3.สหภาพศุลกากร (Customs Union)

เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ก้าวไกลกว่าเขตการค้าเสรีไปก้าวหนึ่ง คือ ประเทศสมาชิกนอกจากจะไม่มี การเก็บภาษีศุลกากรและไม่มี การจำกัดโควตาสำหรับสินค้านำเข้าของประเทศสมาชิกแล้ว ยังมีการกำหนดอัตราภาษีศุลกากร สำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศที่ 3 ในอัตราเดียวกันด้วย

4.ตลาดร่วม (Common Market)

ลักษณะการรวมกลุ่มดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวสินค้าโดยเสรี ซึ่งรวมถึงปัจจัยการผลิตประเภทอื่นๆ คือ แรงงาน เงินทุนและบริการก็มีการเคลื่อนย้ายโดยเสรีด้วย

5.สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union)

ลักษณะของการรวมกลุ่มคือ ปัจจัยการผลิตของประเทศสมาชิกจะมีการเคลื่อนย้ายโดยเสรี รัฐบาลของประเทศสมาชิกยังมีการประสานนโยบายทางเศรษฐกิจ (Harmonization of Policies) เพื่อลดความแตกต่างลงด้วย

6.สหภาพทางเศรษฐกิจสมบูรณ์แบบ (Total Economic Union)

ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Common Economic Policy) ซึ่งหมายถึงความไม่มีความแตกต่างกัน ในการบรรลุลักษณะดังกล่าว เงื่อนไขทางการเมืองจะต้องมีความพร้อมพอยู่แล้ว ในทางปฏิบัติการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบนี้จึงมักมีปรากฏการณ์ของการรวมกลุ่มทางการเมือง (Political Union) คู่ขนานกันไปด้วย

จากลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้ง 6 ลักษณะดังกล่าว ตัวอย่างที่สำคัญที่จะขอยกมาเป็นตัวอย่างในที่นี้ก็คือ แกดต์ (GATT)⁹⁶ หรือข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1948 โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการค้าเสรีระหว่างประเทศ ด้วยการกำจัดอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากกำแพงภาษี โควตา ตลอดจนมาตรการกีดกันทางการค้า ที่มีใช้การดำเนินการในรูปพิกัดอัตราภาษี (Non Tariff Barriers) ซึ่งไทยได้เข้าเป็นสมาชิกเมื่อปี ค.ศ. 1982 และมีพันธะที่จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวของแกดต์ด้วย

ในช่วงปี ค.ศ. 1986-1994 ได้มีการเจรจาแกดต์ที่เรียกว่า "รอบอุรุกวัย" มีประเด็นหลักๆของการเจรจา 3 ประเด็น คือ

1. การเจรจาเพื่อขยายการค้าเสรีในด้านสินค้า (Trade in Merchandise) ซึ่งครอบคลุมไปถึงสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งรวมทั้งสิ่งทอด้วย

2. การเจรจาเพื่อเปิดและขยายการค้าบริการ (Trade in Services) ซึ่งได้มีการผลักดันให้มีการเปิดประเทศทางการเงินให้เป็นแบบเสรียิ่งขึ้น โดยให้พิจารณา รวมไปถึงกรอบของการค้าและบริการ

3. การแก้ไขกฎระเบียบของแกดต์

ซึ่งการเจรจาดังกล่าวได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 1994 ในคราวประชุมระดับรัฐมนตรี ณ เมืองมาราเกช ประเทศโมร็อกโก โดยได้มีการลงนามในกรรมสารสุดท้ายของรอบอุรุกวัย และความตกลงมาราเกช จัดตั้งองค์การการค้าโลกขึ้น(ความตกลง WTO) ซึ่งมีความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและบริการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้⁹⁷

ในภาคผนวก 1B ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ได้มีการยอมรับสิทธิของสมาชิกที่จะออกกฎระเบียบ และนำข้อบังคับใหม่ๆมาใช้กับการให้บริการภายในอาณาเขตของตนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายแห่งชาติและความจำเป็นพิเศษของประเทศ

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21-25.

⁹⁷ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, คำแปลกรรมสารสุดท้าย รวบรวมผลการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2537), หน้า 498.

กำลังพัฒนาที่จะใช้สิทธินี้เมื่อคำนึงถึงระดับการกำหนดข้อบังคับเรื่องการบริการที่มีอยู่ ซึ่งแตกต่างกันในประเทศต่างๆ

ภาค II พันธะกรณีและกฎระเบียบทั่วไป

ข้อ XI การชำระและการโอนเงิน

1. นอกจากภายใต้สภาวะการณ์ที่ปรากฏในข้อ XII สมาชิกจะไม่ใช้ข้อจำกัดการโอนและการชำระเงินระหว่างประเทศสำหรับ ธุรกรรมปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับข้อผูกพันเฉพาะของตน

2. ไม่มีบทบัญญัติใดในความตกลงนี้ จะกระทบต่อสิทธิและพันธะกรณีของสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ภายใต้ขอบทของความตกลงของกองทุน รวมทั้งการใช้กิจกรรมการปริวรรตซึ่งสอดคล้องกับขอบทของความตกลง หากว่าสมาชิกจะไม่กำหนดการจำกัดต่อธุรกรรมเกี่ยวกับเงินทุนที่ไม่สอดคล้องกับข้อผูกพันเฉพาะของตนเกี่ยวกับธุรกรรมนั้น นอกจากจะเป็นไปตามข้อ XII หรือตามคำร้องขอของกองทุน

ข้อ XII ข้อจำกัดเพื่อการรักษาดุลการชำระเงิน

1. ในกรณีที่มีปัญหาดุลการชำระเงินและปัญหาทางการเงินภายนอกที่ร้ายแรง หรือการคุกคามดังกล่าว สมาชิกอาจนำมาใช้หรือคงไว้ซึ่งข้อจำกัดกับการค้าบริการ ซึ่งตนได้ยอมรับข้อผูกพันเฉพาะไว้ รวมทั้งกับการชำระหรือการโอนเงินสำหรับธุรกรรมซึ่งเกี่ยวเนื่องกับข้อผูกพันนั้น เป็นที่ยอมรับว่า ความกดดันในบางกรณีต่อดุลการชำระเงินของสมาชิกในระหว่างขั้นตอนการพัฒนาเศรษฐกิจหรือช่วงปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ อาจก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อจำกัดเพื่อประกันการรักษาไว้ซึ่งระดับการสำรองทางการเงินที่เพียงพอสำหรับการดำเนินการตามแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจของตน เป็นอาทิ

จากความตกลงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าได้มีการกำหนดให้ในเรื่องของการโอนเงินและการชำระเงินนั้นได้มีการกำหนดเอาไว้ด้วยในส่วนของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและบริการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ประเทศสมาชิกเปิดการค้าเสรีทางด้านการเงิน แต่ก็มีกรอบรับให้ประเทศสมาชิกสามารถออกกฎระเบียบ ข้อบังคับมาใช้กับเรื่องของการโอนเงินและการชำระเงินได้ หากมีความจำเป็นพิเศษ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของแกตต์จึงต้องปฏิบัติตามหลักของข้อตกลงดังกล่าวที่ว่าให้มีการเปิดเสรีทางด้านการเงิน แต่เมื่อมีการประกอบอาชญากรรมโดยการอาศัยระบบการโอนเงินระหว่างประเทศขึ้น อย่างในกรณีของการฟอกเงิน

ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการใช้วิธีการโอนเงิน หรือชำระเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเงินหมุนเวียนภายในประเทศมีทั้งเงินที่ถูกกฎหมายและเงินที่ผิดกฎหมาย แต่ผ่านการฟอกมาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งหากปล่อยให้มีการโอนเงินหรือชำระเงินได้โดยเสรีต่อไป จะยิ่งก่อให้เกิดความเสียหายและผลกระทบในด้านต่างๆภายในประเทศมากขึ้น และอาจจะส่งผลกระทบต่อไปทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องออกมาตรการ หรือข้อบังคับบางประการเพื่อนำมาใช้ในการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งหากได้มีการกำหนดมาตรการบางอย่างเข้ามาใช้ในการตรวจสอบ หรือควบคุมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มาตรการดังกล่าวก็ไม่ขัดกับเรื่องของการเปิดการค้าเสรีทางการเงินตามข้อตกลงแกตต์ เนื่องจากในข้อตกลง ข้อ XII ได้มีการอนุญาตให้ประเทศสมาชิกสามารถใช้ข้อจำกัดต่างๆที่ประเทศสมาชิกกำหนดขึ้นได้หากมีปัญหาทางการเงินภายนอกที่ร้ายแรง และเป็นการคุกคามต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก เพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจของประเทศตนเองไว้

อย่างไรก็ตามการที่จะต้องสร้างมาตรการบางอย่างเพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบหรือควบคุมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอาจก่อให้เกิดผลกระทบบางประการต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินเหล่านั้นได้ ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาใช้บังคับโดยได้มีการกำหนดภาระหน้าที่บางประการให้กับสถาบันการเงิน ซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการแก่สถาบันการเงินดังต่อไปนี้⁹⁸

1. ปริมาณธุรกิจจะลดลงเนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ในการให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและข้อมูลที่แท้จริงของลูกค้าเองไม่ว่าจะเป็น ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ที่แท้จริง และนอกจากนี้ยังกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยด้วย ทำให้ลูกค้าของสถาบันการเงินอาจจะลำบากใจในการเปิดเผยข้อเท็จจริง และการถูกตรวจสอบการทำธุรกรรมทุกประเภท ทำให้ลูกค้าไม่ใช้บริการของทางสถาบันการเงิน และจะหันไปใช้บริการสถาบันการเงินนอกระบบแทน

⁹⁸ พงศ์อตุล กฤษณะราช, “ผลกระทบต่อสถาบันการเงินในประเทศไทยภายใต้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน”, ดุลพາห ปีที่ 41 เล่ม 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 71-72.

2. รายได้ของสถาบันการเงินจะลดลง เนื่องมาจากปริมาณธุรกิจหรือการใช้บริการของลูกค้ามีจำนวนลดลง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของกฎหมายดังกล่าว

3. สร้างภาระให้แก่สถาบันการเงินในการรวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า รวมทั้งยังเป็นการสร้างภาระในการรายงานข้อมูลให้กับทางการได้ทราบด้วย

ในส่วนของการพิจารณาในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น มีข้อพิจารณาที่สำคัญอยู่หลายประการเนื่องจากลักษณะของการฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าว เป็นลักษณะของการประกอบอาชญากรรมโดยนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดด้วย (Computer Related Crime) ซึ่งเป็นความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ยากแก่การควบคุมและตรวจสอบลักษณะของการทำธุรกรรมต่างๆผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากปัญหานี้เองทำให้อาชญากรนำเอาช่องว่างดังกล่าวไปใช้กระทำความผิดได้อย่างเสรี เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดเข้าไปควบคุมการใช้บริการผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีปัญหาในแง่ของการนำเอากฎหมายไปปรับใช้กับการกระทำความผิดโดยอาศัยเทคโนโลยีดังกล่าว และในส่วนของเจ้าพนักงานยุติธรรมที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวก็อาจจะยังไม่เข้าใจถึงลักษณะและวิธีการกระทำความผิดโดยอาศัยความก้าวหน้าของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดีพอ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในแง่ของการสืบสวนสอบสวน แสวงหาพยานหลักฐาน รวมทั้งการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาพอสมควร นอกจากนั้นกฎหมายวิธีสบัญญัติ และสารบัญญัติในบางเรื่องก็ไม่เอื้อประโยชน์ต่อการแสวงหาพยานหลักฐานมาใช้ในการดำเนินคดีเท่าใดนัก ซึ่งคาดว่าจะน่าจะมีการแก้ไขกฎหมายให้รองรับกับเทคโนโลยีใหม่ๆมากขึ้น

จากลักษณะของการฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าว ก็ถือว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติเช่นกัน เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดคาบเกี่ยวกับหลายประเทศ ดังนั้นอาจมีปัญหาด้านการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อันเนื่องมาจากความแตกต่างกันของระบบกฎหมายรวมทั้งการรวบรวมหลักฐานจากการกระทำความผิดดังกล่าวก็เป็นไปได้ยาก จึงต้องอาศัยความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศด้วย เพื่อให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น